

Briuselis, 2024 m. lapkričio 14 d.
(OR. en)

15497/24

COH 65

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Pagrindinių sanglaudos politikos pranašumų stiprinimas: kaip ateityje pagerinti sanglaudos fondų pasidalijamąjį valdymą laikantis subsidiarumo principo? – <i>Politiniai debatai</i>

Lapkričio 28 d. įvyksiančiame sanglaudos politikai skirtame Bendrųjų reikalų tarybos posėdyje, remiantis šio pranešimo priede pateiktu pirmininkaujančios valstybės narės dokumentu, už sanglaudos politiką atsakingų ministrų prašoma aptarti temą „Pagrindinių sanglaudos politikos pranašumų stiprinimas: kaip ateityje pagerinti sanglaudos fondų pasidalijamąjį valdymą laikantis subsidiarumo principo?“

Informacinis dokumentas

sanglaudos politikai skirtam Bendrųjų reikalų tarybos posėdžiui

„Pagrindinių sanglaudos politikos pranašumų stiprinimas: kaip ateityje pagerinti sanglaudos fondų pasidalijamąjį valdymą laikantis subsidiarumo principo?“

Sutartyje numatyta, kad ES sanglaudos politika yra „nepaprastai svarb[i] Sąjungos visapusiškai plėtrai ir patvariai sėkmei“, ir ji pasitvirtino esanti labai svarbi ekonomikos augimo, konvergencijos, konkurencingumo ir integracijos varomoji jėga.

Sanglaudos politika yra grindžiama partnerystės, subsidiarumo, daugiapakopio valdymo ir pasidalijamojo valdymo principais, pagal kuriuos valstybės narės ir regionai gali aktyviai dalyvauti įgyvendinant politiką, o kartu stiprinama atskaitomybė įvairiais valdymo lygmenimis.

Pasidalijamasis valdymas suteikia valstybėms narėms ir regionams galių, nes jiems suteikiama balso teisė planuojant ir programuojant ES politiką, o ne tik ją valdant ir įgyvendinant, todėl sustiprinamas jų atsakomybės už projektus jausmas ir puoselėjamas bendruomenės dalyvavimas. Šis regioninis įtraukus požiūris suteikia galimybę parengti specialų atsaką į konkrečius vietos iššūkius ir prioritetus, todėl ES veiksmai gali būti betarpiškiau aktualūs bendruomenėms, kurioms jie yra skirti.

Diskusijų dėl sanglaudos politikos ateities metu daugelis valstybių narių ir ES institucijų ne kartą patvirtino, kad reikia išlaikyti pasidalijamąjį valdymą kaip pagrindinį elementą. Regionų komitetas¹ savo nuomonėje šiuo klausimu tvirtai pasisako už tai, kad pasidalijamojo valdymo modelis, daugiapakopis valdymas ir partnerystės principas išliktų pagrindiniais sanglaudos politikos principais po 2027 m., kartu pabrėždamas, kad vietos ir regionų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas yra labai svarbus siekiant politikos veiksmingumo. Kaip pabrėžiama Aukšto lygio grupės sanglaudos politikos ateities klausimais ataskaitoje², sanglaudos politika yra unikali ES dėl jos konkrečioms vietovėms pritaikyto požiūrio, kuriuo aktyviai įtraukiami įvairiausi suinteresuotieji subjektai, užtikrinant partnerystės principo laikymąsi. Šis dalyvaujamasis metodas yra labai svarbus siekiant patenkinti teritorinius poreikius, pripažinti galimybes ir padidinti Europos sanglaudos projektų sėkmę.

Be to, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK)³ pabrėžė, kad reikia užtikrinti aiškias ir paprastas nacionalinių ir ES fondų, įgyvendinamų pagal pasidalijamojo valdymo principą, taisykles, įtvirtintas viename reglamente. EESRK daro išvadą, kad paprastinimo pastangos yra ypač svarbios siekiant užtikrinti, kad pasidalijamojo valdymo sistema būtų įgyvendinama regionuose, kurių administraciniai gebėjimai riboti.

Neseniai sukurta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP) buvo lyginama su sanglaudos politika dėl lygiagretaus įgyvendinimo ir sutampančių paramos sričių. EGADP iliustruoja alternatyvų įgyvendinimo modelį, nors regioninis dalyvavimas nėra toks pat kaip sanglaudos politikos fondų atveju. Kitaip nei sanglaudos politikos fondų atveju, EGADP nereikia daugiapakopio valdymo ar tvirto subnacionalinių valdžios institucijų dalyvavimo, kaip savo 2023 m. analizėje⁴ aprašo Europos Audito Rūmai.

¹ „Sanglaudos politikos ateitis po 2027 m.“, Europos regionų komiteto nuomonė, priimta 2023 m. lapkričio 29 d.

² „Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe“ („Tvarios ateities kūrimas kartu: sanglauda konkurencingai ir įtraukiai Europai“), Aukšto lygio grupės sanglaudos politikos ateities klausimais ataskaita, 2024 m. vasario mėn.

³ „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ir sanglaudos politika: siekis sukurti sanglaudos politiką 2.0“, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė, priimta 2023 m. rugsėjo 20 d.

⁴ Peržiūra 01/2023: „ES finansavimas pagal sanglaudos politiką ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę. Lyginamoji analizė“.

Be to, vadinamasis EGADP veiklos rezultatais grindžiamas požiūris yra dar vienas svarstymų apie sanglaudos politikos ateitį elementas. Nepaisant to, sanglaudos politikoje visada buvo su veiklos rezultatais susijusių elementų, ypač po to, kai po F. Barca ataskaitos ši politika buvo atnaujinta siekiant orientuotis į rezultatus⁵. Nors partnerystės susitarimuose nustatomos ilgalaikės strateginės fondų gairės, programose atsižvelgiama į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, taip pat į nacionalines ar regionines strategijas, įvertinama, ar įvykdytos horizontaliosios ir teminės reikiamos sąlygos, taip pat apibrėžiami bendrieji ir agreguojamieji rodikliai, užtikrinant skaidrią politikos rezultatų stebėseną ES lygmeniu. Be to, šioje politikoje plačiai taikomas reikalavimas atlikti vertinimus, taip pat remiantis jų rezultatais taikomi supaprastinti kompensavimo metodai, pavyzdžiui, supaprastintas išlaidų apmokėjimas ir su išlaidomis nesusijęs finansavimas.

ES rengiantis diskusijai dėl būsimo biudžeto, įskaitant sanglaudos politiką, struktūros, taip pat nagrinėjama pasidalijamojo valdymo metodo svarba įgyvendinant šią politiką. Pagal kitos kadencijos Europos Komisijos politines gaires, kurias išdėstė išrinktoji Europos Komisijos pirmininkė, naujasis ilgalaikis biudžetas turėtų būti „paprastesnis veikimo atžvilgiu – numatant mažiau programų ir po planą kiekvienai šaliai, susiejant pagrindines reformas su investicijomis“. Tačiau tai galėtų reikšti perėjimą nuo dabartinio pasidalijamojo valdymo prie labiau centralizuoto ES priemonių, įskaitant sanglaudos politikos fondus, valdymo būdo, dėl kurio būtų restruktūrizuojamos įvairios pasidalijamojo valdymo sritys (programavimas, valdymas ir kontrolė), o tai gali turėti reikšmingų padarinių subsidiarumui, atsakomybei ir partnerystei.

Pirmininkaujanti Vengrija teigia, kad dabartinių pasidalijamojo ES sanglaudos politikos valdymo ypatumų išsaugojimas taip pat reiškia pagrindinių politikos vertybių išsaugojimą. Todėl taip pat turėtų apsisvarstyti, kaip jas būtų galima sustiprinti po 2027 m., kad sanglaudos politika išliktų veiksminga vystymosi skatinimo, vietos subjektų įgalinimo ir stipresnės, konkurencingesnės ir labiau integruotos Europos kūrimo priemonė.

⁵ „An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations“ („Sanglaudos politikos pertvarkymo darbotvarkė. Kaip teritorinis požiūris gali padėti išspręsti Europos Sąjungos uždavinius ir patenkinti lūkesčius“). Nepriklausoma ataskaita, kurią už regioninę politiką atsakingos Komisijos narės Danutos Hübner prašymu parengė Fabrizio Barca, 2009 m. balandžio mėn.

Pirmininkaujanti valstybė narė prašo ministrų atsižvelgiant į pirmiau nurodytus punktus aptarti šį klausimą:

Kaip ateityje pagerinti pasidalijamąjį sanglaudos fondų valdymą laikantis subsidarumo principo?
